

HOUDOE EN BEDANKT door Rosé Lokhoff

Vuste vuste

Ik hoor de laatste tijd steeds meer mensen vuste zeggen. Dankzij mijn lobby, denk ik dan maar. Peer van de Leur stuurde het volgende grappige geval:

'Kvin vuste wok un stik schwoon woord

Mar sommetije hedduut vuste laot in de gaote
Zuo kwaam nun vent is vuste vroeg tuis, hij aar motte lje
Zun vrouw stuurde nun vemde kerele vuste laot uit vis
En ie zee kzen vuste moet om overal op te reagere

Mar vuste veul das wok nie goed
En vuste weinug is nog miender
Onze Jaomus aar vuste veul brakke
Jao vuste veul, wel tvaaluf kiender

Kgieng vroeger vuste veul nor NAC
Ze maakte daor toen vuste weinug guwoole
Meej vuste veul bier op wir nor uis
Me reeje dan vuste dikklus in de boerekwole

Vuste vuste vuste veul zee de mjis-
ter
Dus da waar dan nie vuste wei-
nug
Mar agge daor vuste rap om lach-
te
Dan wierre ie daorum alleen al

Me reeje dan vuste
dikklus in de
boerekwole

vuste schjagereinig

Zuo kunde vuste lang toch dur gaon
Mar lagge kunde nuwoot vuste veul
Vuste weinug is wel van djege mogeluk
Tis toch leutig agge meej vuste mooue woerde spleul

Nou Peer, dat van vuste weinug guwoole bij NAC en vuste veul bier klopt nog vaak.

Gerrit Klaassen uit Dorst heeft een andere associatie bij vuste. Hij mailde: 'In de eerste plaats dacht ik aan vuisten; dat is een spelletje met lucifers. Je mag 3 lucifers in je vuist nemen of minder. b.v. 1-2 of 3. Als je dit spel doet met 4, dan mag je nooit hoger raden dan 12. Degene die het aantal raadt is vrij. Men gaat door, tot er een over is, en die moet dan een rondje drank betalen. Dit spel noemen wij vuste.'

Rie Roks Nefs uit Halsteren (haar neef Frans schreef laatst over zijn fiks gebekte tante nonneke in Canada) schreef over een ander familielid: 'Ook zij werd non in Canada en mocht van Moederoverste met haar Moeder mee naar Halsteren, op vakantie. Ook de twee tante nonnen mochten een dagje naar Halsteren. Mijn Vader ging ze met de twee Canadezen ophalen en weer terug brengen. Tegenover St. Anna was een café en daar kwam een man buiten die hem om had hangen, waarop de Canadese non zei ah!! kek die vent us un stuk in zun kont hebben. De tante nonnen wisten niet wat ze hoorden en tante Kostka zei tegen de zus uit Canada: Sjo je mag ze toch weleens goed Nederlands leren praten, waarop de Canadese non vroeg: Is di gin Nederlands dan? Zij wist niet beter. Dit is al 35 jaar geleden, maar ik vind het nog steeds een mooi verhaal.' Nou, ik ook Rie. Non, je ne regrette rien, zou ik bijna zeggen.

rose.lokhoff@bndestem.nl

Van poep kun je nog

Fosfaat wordt gewonnen uit as van slibverbrander.

door Kees den Exter
kees.denexter@bndestem.nl

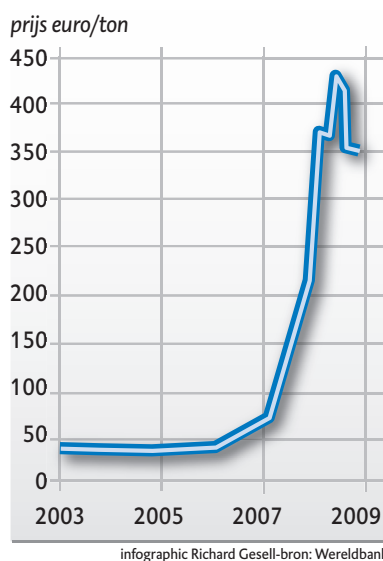
MOERDIJK - Uit poep kun je nog heel wat maken. Kunstmest bijvoorbeeld, of fosfaat als grondstof voor de voedings- en geneesmiddelenindustrie. Bij Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) in Moerdijk zijn ze op beide recyclingfronten actief. Volgens SNB-directeur Marcel Lef-ferts heeft het hergebruik van 'zijn' as alleen maar voordelen. „De wereldvoorraad fosfaat is eindig en wij kunnen dat einde een stukje uitstellen. Wij brengen ons afval tot waarde en dat drukt de prijs van afvalwaterzuivering van de waterschappen. Da's goed voor ieders portemonnee.” SNB verbrandt per jaar bijna 440.000 ton rioolslib, ruim een kwart van de Nederlandse productie. Na verbranding blijft 36.000 ton as over. Tot voor kort werd die as alleen gebruikt als vulmiddel voor asfalt. De as bevat echter een aantrekkelijke hoeveelheid fosfaat. Zo gek is dat niet. Met zijn allen poepen en plassen we wat af op een dag. Die fosfaatrijke ontlasting belandt via het riool in de rioolwaterzuivering-installatie (rwzi). Daar wordt het rioolwater volgens de methode van beluchten, bezinken en binden aan bacteriën gescheiden in redelijk schoon water,

Als een raket

Wereldwijd begint fosfaaterts een schaars goed te worden. En wat schaars wordt, wordt duur. Volgens Leon Korving deed fosfaaterts tientallen jaren lang een min of meer vaste prijs van veertig dollar per ton. Korving: „In een tijdsbestek van drie jaar is die prijs vertienvoudigd, naar 400 dollar per ton. Inmiddels is die prijs wel ietsje gedaald, maar terug naar veertig dollar gaat het natuurlijk nooit meer. Die hoge prijs, in combinatie met de eindigheid van de wereldvoorraad maakt het zoeken naar alternatieven alleen maar lucratiever.”

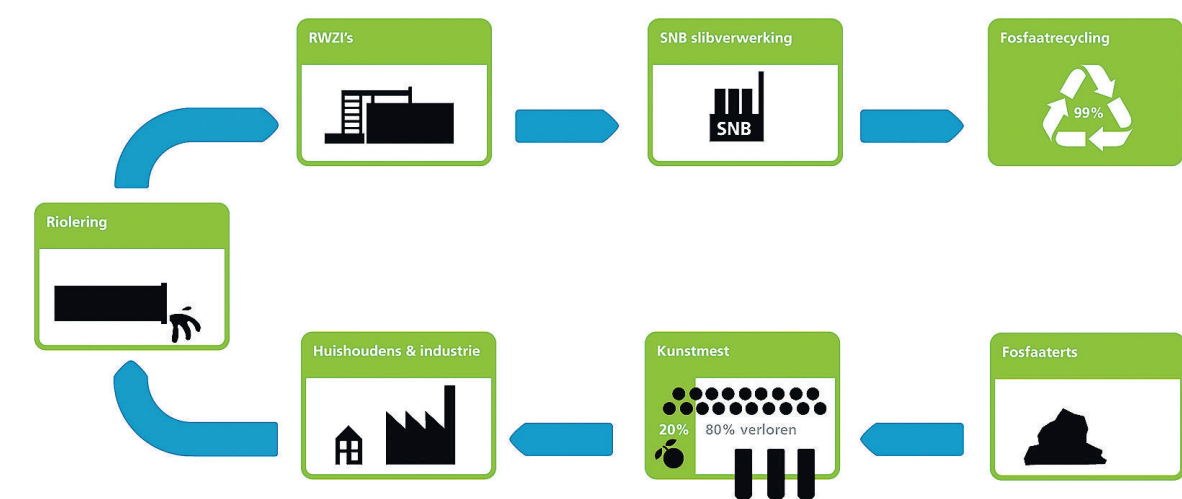
Prijzen fosfaaterts

Vele jaren was de prijs van fosfaaterts stabiel op 40 euro per ton. Drie jaar geleden vertienvoudigde die kostprijs in een mum van tijd.

het effluent en fosfaatrijk slib. Rioolzuiveraars, dat zijn in ons land de waterschappen, willen juist het fosfaat uit het effluent hebben. Want anders zou dat leiden tot ongebreidelde algengroei in het oppervlaktewater. De reinigingsmethode verschilt op onderdelen van rwzi tot rwzi, met name als het gaat om het goedje dat wordt toegevoegd om de fosfaten te binden. Dat kan ijzerhoudend materiaal zijn of aluminiumhoudend of het gebeurt met behulp van een biologische methode. Welke methode gehanteerd wordt, is uiteindelijk bepalend voor de mogelijkheid om de verbrandings-

as te kunnen hergebruiken. IJzerhoudende as is in elk geval niet te gebruiken als grondstof voor de voedings- en levensmiddelenindustrie. Daardoor komt het dat SNB nog 'slechts' 9000 van de 36.000 ton kan aanbieden aan Thermphos, voorheen Hoechst in Vlissingen, de enige fosforproducent van Europa. Directeur Lef-ferts: „Maar het is vrij eenvoudig om een rwzi aan te passen om niet langer ijzerzouten te gebruiken, maar aluminium. Een stad als Tilburg bijvoorbeeld is al helemaal om. Steeds meer wa-

De kringloop van fosfaat in beeld gebracht. Slibverwerking Noord-Brabant in Moerdijk denkt dat aan het einde van de rit 99 procent van de fosfaat terug te winnen is uit verbrandingsas.

een heleboel maken

Directeur Marcel Leferts (links) en medewerker Leon Korving in de controlekamer van SNB.

foto Gerard van Offeren/het fotoburo

terschappen die ons hun as laten verbranden, schakelen om. In theorie kunnen we op den duur al onze as aanbieden aan Thermphos." Een tweede spoor om het fosfaat te recyclen, is nog in een experimenteel stadium. Leon Korving van SNB: „In Oostenrijk hebben ze een proefopstelling. Heel simpel. Je gooit er as in en er komt kunstmest uit. Nadeel van die methode is, dat zo'n installatie duur is. Je praat over twintig miljoen euro. Toch vinden we het interessant genoeg om binnenkort met een paar vrachtwagens met as naar Oostenrijk te rijden. Bij München wordt binnenkort een fabriek in gebruik genomen op de praktijkschaal. Na München willen wij de volgende in Europa zijn.”

www.fosfaatrecycling.nl

Fosfaat, broodnodig voor het leven

Fosfaat is een onmisbaar element voor het leven. Mensen hebben fosfaat nodig. Hun botten bestaan voor een groot deel uit fosfaat. Het zit in alle denkbare voedingsmiddelen. Mét kalium en stikstof is fosfaat ook onontbeerlijk voor de plantengroei. Daarom is fosfaaterts een belangrijke grondstof voor kunstmest. Probleem is echter dat de wereldvoorraad winbaar fosfaaterts eindig is.

Fosfaat is een onmisbaar element voor de plantengroei.

Leon Korving van SNB: „Behalve een kleine mijn in Finland is er in Europa niks te vinden. Marokko is een wereldproducent. Daar halen wij 95 procent vandaan.

de schaarste. China idem dito." Volgens Korving wordt algemeen aangenomen dat de wereldvoorraad over 150 jaar op is: „Maar dat kan korter zijn als de kunstmestbehoefte blijft groeien en we met zijn allen steeds meer vlees gaan eten. Er is geen alternatief. Op is op. Daarom wordt het steeds aantrekkelijker om de bestaande voorraad fosfaat te recyclen." Een andere methode om fosfaat te sparen is slimmer omgaan met kunstmest: precies zoveel toedienen als de plant nodig heeft, zodat het overige niet wegspoelt in de bodem.

De Verenigde Staten hebben het, maar exporteren niet, vanwege

Moerstraten viert 650e verjaardag

door René Hermans
MOERSTRATEN - Het dorp Moerstraten slaat weer aan het feesten. Dit jaar is het 650 jaar geleden dat de naam van het dorp voor het eerst in een geschreven document opdook. En dat moet natuurlijk gevierd worden. Het Bewonersplatform heeft daarvoor het initiatief genomen en al snel werd een comité gevormd waarin elf personen zitting hebben. Zij hebben inmiddels een conceptprogramma gereed. Zaterdag zijn bij de ingangen van het dorp langs de Moerstraatseweg borden gezet om de passanten te wijzen op het bestaansfeest. Op zaterdag 19 september wordt er van vroeg in de middag tot laat in de nacht gefeest. „We werden door Ron Bakx, die archeologie studeert, op het spoor gebracht,” zegt Sander Huijsmans. Hij voert namens de werkgroep het woord. „Eind vorig jaar zijn we voor het eerst bijeen gekomen en daarna zijn de plannen op komen berouwen.” Op 19 september zijn er overal activiteiten. In de kerk, de school, in een feesttent op het parkeerterrein aan de Heivelddreef en bij de familie Van Tiggele aan de rand van het dorp. Het programma zo goed als rond.

Open dag bij hbo's van Avans Hogeschool

BREDA - Avans Hogeschool houdt morgen van 10.00 tot 14.00 uur een open dag op de vestigingen in Breda, Tilburg en Den Bosch. In Breda leren belangstellenden aan de Hogeschoollaan 1 alles over de hbo-opleidingen Economie en Management, ICT, Onderwijs (pabo), Gezondheid en Welzijn, aan de Lovensdijkstraat 61/63 over Techniek en aan de Beukenlaan 1 over Kunst en Vormgeving. Aan de Onderwijsboulevard in Den Bosch presenteren de opleidingen Economie en Management, Gezondheid, Welzijn, ICT, Recht, Techniek, Kunst en Vormgeving zich. In Tilburg is er aan de Professor Cobbenhagenlaan 13 info over de richting Techniek.

VANDAAG IN DE REGIO

- ▶ EVENEMENTEN**
- BERGEN OP ZOOM**
- Optreden Fade Out - café De Soos - 22.00
- Voorjaarskermis - Stadspark Kijk in de Pot
- ▶ EXPOSITIES**
- ANTWERPEN**
- EyeCandy 1984-2009 - overzichtstentoonstelling van het werk van Erwin Olaf - Fotomuseum - 10.00-18.00
- BERGEN OP ZOOM**
- Sjaak Oosterwaal - Atelier 13, St. Antoniusstraat 13
- Expositie 0031 Design** - bijzondere meubels, lampen, vloerkleden en stoffen, keramiek en woonaccessoires van 0031-design - Galerie COSC - 11.00-21.00
- Machteld van Joolingen** - Sieraden - Galerie Govert van Dijk - 12.00-17.00
- ▶ FILM**
- ANTWERPEN**
- Metropolis (0032-035443600): Beverly Hills Chihuahua (ne) 10.45, 14.15, 14.45, 16.45, 19.45; Bolt (ne) 10.45, 14.15, 14.45, 17.15; Cheri 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Confessions of a Shopaholic 14.45, 17.15, 20.15, 22.30; Defiance 20.00, 22.45; Dragonball Evolution 14.15, 16.45,

- 19.45; Duplicity 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Fast & Furious 10.45, 14.15, 16.45, 19.45, 20.15, 22.15, 22.30; Gran Torino 22.15; Gunesi Gordum 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Hondenhotel 10.45, 14.15, 16.45; Inkheart 10.45, 14.15, 16.45; Knowing 14.45, 17.15, 19.45, 22.30; Limo 10.45, 14.45, 17.15; Loft (ne) 14.15, 17.00, 19.45, 22.15; Madagascar 2 (ne) 10.45, 14.15; Make it Happen 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Marley & Me 14.15, 16.45, 19.45; Monsters vs. Aliens 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Monsters vs. Aliens (ne) 10.45, 14.15, 14.45, 16.45, 17.15, 19.45; Ramadan Mabrouk 16.45, 19.45; Red Cliff 16.45, 20.15, 22.15; Slumdog Millionaire 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; SM Rechter 14.15, 16.45,
- 20.15, 22.30; The Curious Case of Benjamin Button 16.45, 20.15, 22.15; The International 19.45, 22.15; The Reader 19.45; The Unborn 22.15; Underworld 3 22.30; Uninvited 14.15, 16.45, 19.45, 22.15; Watchmen 20.15, 22.15
- BERGEN OP ZOOM**
- Cinem'Actueel (0164-254886): Bride Wars 21.15; Confessions of a Shopaholic 18.45; Defiance 21.15; Fast & Furious 4 18.45, 21.15; He's just not that into you 18.45, 21.15; Limo 18.45
- ROOSENDAAL**
- City 1-2-3 (0165-534503): Bride Wars 18.45; De Maanprinses en het geheim van het witte

- paard 16.00; Defiance 21.15; Fast & Furious 4 18.45, 21.15; He's just not that into you 16.00, 18.45, 21.15; Limo (ne) 16.00; Monsters vs. Aliens 16.00; The Boat that Rocked 18.45, 21.15
- ▶ MUZIEK**
- RILLAND**
- Blues/Rockfestival - Bluesavond met The Blues Sensation Moore-Black en RubenHoeke en band - Evenemententerrein Rilland-Bath - 19.00
- BERGEN OP ZOOM**
- Palookas - benefietconcert - café 't Slik - 21.00
- ▶ THEATER**
- ROOSENDAAL**
- Jochem Myjer (uitverkocht) - 'De rust zelve' - De Kring - 20.00
- THOLEN**
- Sjaak Bral - De Meulviet - 20.15
- BERGEN OP ZOOM**
- Ellen Evers - 'Ellen' - CKB De Maagd - 20.00

Voor meer agendatips zie: www.bndestem.nl/uitagenda

4-daagse Voorjaarscruise incl. bezoek Keukenhof vertrek vrijdag 24 april

Vanuit uw regio brengt de Oad-touringcar u naar de Keukenhof. Na uw bezoek aan deze fraaie tentoonstelling brengen wij u vrijdag naar Amsterdam, waar u inscheept op het luxe hotelschip MPS Rhein Prinzessin**** (max. 146 passagiers). Uw buitenhut heeft douche/toilet, radio en tv. Tijdens de cruise bezoekt u achtereenvolgens Volendam, Enkhuizen, Hoorn en Kampen. De ontschepping is maandag in Deventer vanwaar u weer terug naar uw opstapplaats gereden wordt.

Lezersprijs* vanaf € 229,- p.p.
* Prijs per persoon, gebaseerd op 2-pers. hut op het Neptunus-dek (andere hutsoorten op aanvraag). De cruise is inclusief volpensioen (vanaf het diner op dag 1 t/m warme lunch op dag 4), toegang tot de Keukenhof, het busvervoer vanuit uw regio naar de Keukenhof en naar Amsterdam (heenreis) en vanaf Deventer (terugreis). Niet inbegrepen: reis- en/of annuleringsverzekering, administratiekosten € 27,50.

Op/afstapplaatsen: Eindhoven, Tilburg, Breda en Den Bosch.

LEZERSPRIJS BBN03-01